

NAAR HET PARADIJS of... TOCH NIET?

vrij naar *La Faute de l' Abbé Mouret* (*Emile Zola*)

PERSONAGES

PASTOOR SERGE MOURET

TEUSE, dienstbode

DESIRÉE, zus van pastoor Mouret

PASCAL, oom van Serge Mouret

ARCHANGIAS, broeder

BRICHET, vader van Fortuné

BAMBOUSSE, burgemeester en vader van Rosalie

ROSALIE, dochter van Bamboousse en lief van Fortuné

FORTUNÉ, zoon van Brichet en lief van Rosalie

JEANBERNAT, opzichter van Paradou, oom van Albine

ALBINE, nichtje van Jeanbernat

Muziek: Georges Delerue

Keuze: L' important c'est d'aimer

A summer story

Love theme finale

Simultaan decor: altaar - meisjeskamer

1ste AKTE

1ste scène

Verbeeldt een donkere kerk met een klein altaar. Teuse, de dienstbode, verzorgt het altaar.

Mouret verschijnt.

TEUSE

Goedemorgen, meneer pastoor. Hebt u goed geslapen?

Mouret knikt.

U weet toch dat het kwart over zes is?

MOURET

Ja, Teuse. Is mijn zus Desirée al op?

TEUSE

Uw zus is bij haar kippen en konijnen. Dat is haar leven. De kuikentjes die ze gisteren verwachtte, zijn nog niet uitgekomen.

Mouret luistert niet en begint een gebed te prevelen. Teuse legt een kazuifel op het altaar.

Er zit alweer een gat in het altaardoek. Hoe vaak ik het al niet heb hersteld? Als het zo blijft doorgaan, gaat de arme Jezus nog spiernaakt!

MOURET

Spiernaakt? Jezus heeft het altijd warm en hij voelt zich koninklijk onthaald. Je moet hem liefhebben.

Teuse draaft over het podium en toont de liturgische gewaden die ze achtereenvolgens op het kazuifel legt.

TEUSE

De stola, de manipel, de singel, de albe, de amict. Alles is versleten. Versleten, meneer pastoor!

MOURET

Doe niet zo druk, mens. Daar gaat het toch niet om.

Ik maak de kelk wel klaar. Anders begin je daar nog over.

TEUSE

Wacht even, er moet nog een corporale in de bursa. Zal ik de mis dienen, meneer pastoor?

MOURET

Ik wacht op Vincent.

TEUSE

Die vlegel! Bent u bang dat ik O.-L.-Heer ga bezoedelen?

Licht dooft.

2de scène

Een foto van een Frans onherbergzaam gebied verschijnt boven het podium.

MOURET

Daar ligt Artaud: de armste parochie van het hele departement. Die heeft de bisschop me gegeven.

TEUSE

Kijkt naar boven.

U mag er trots op zijn. Kijkt u soms wel eens naar het plafond? Overal barsten!

Als we een van de dagen er niet onder bedolven worden, mogen we O.-L.-Heer dankbaar zijn.

Maar u vindt het natuurlijk allemaal prima! En die gebroken ruiten!

MOURET

Ik zal er wel papier voor plakken. Dit huis zal ons nog allemaal overleven. En weet je waarom?

TEUSE

Ik luister.

MOURET

Jouw sop!

TEUSE

Meneer pastoor!

MOURET

De kwaliteit van jouw sop!

TEUSE

Uw soutane!

MOURET

Wat is daar nu weer mis mee?

TEUSE

Er hangt modder aan. Gaat u zo buiten? Kom hier!

Teuse borstelt de soutane, terwijl ze de pastoor laat ronddraaien.

Wat moeten de mensen toch denken? O ja, loop eens langs de Brichets langs. De zoon heeft Rosalie Bambousse zwanger gemaakt.

Désirée komt het podium op gelopen.

DESIREE

Serge! Serge!

Kust Mouret op de mond.

O broer, ik mag u niet vuil maken *houdt handen naar achteren* Ik ben zo gelukkig. Je moet echt naar mijn dieren komen kijken.

MOURET

Ik moet even weg, Désirée. Morgen kom ik langs.

3de scène

Hevig gelig licht

ARCHANGIAS

Op stap, meneer pastoor, in deze hevige hitte!

MOURET

En er is geen zielig mens te bespeuren, broeder Archangias.

ARCHANGIAS

Artaud schijnt verlaten. Het dorp waar iedereen familie is van elkaar. Dat trouwt onder elkaar in schaamteloze vermenging. Geboren worden en doodgaan in een dorp van driehonderd zielen.

MOURET

Ik leef gelukkig in Artaud. Ik wil de minste van allen zijn. Ik streef hemelse goederen na. Ik moet vrij zijn van alle lichamelijke behoeften. Ik behoor alleen tot God. God is voor mij alles. En dat betekent: nederigheid, gehoorzaamheid, kuisheid. De man is in mij gedood. Ik ben blij dat ik een uitverkoren schepsel ben.

ARCHANGIAS

Wat zegt u dat mooi, meneer pastoor. Artaud is hopeloos! Allemaal satansgebroed. Godsvrucht kan je hier niemand bijbrengen. Ik werk in dit dorp al 15 jaar. Van geen van hen heb ik een fatsoenlijk christen kunnen maken. Het enige wat ze interesseert: hun land, hun wijngaarden en olijfbomen. En men kweekt maar voort. Ze gedragen zich als beesten. De kerk, die lappen ze aan hun laars.

MOURET

Je mag nooit wanhopen aan zondaars, broeder Archangias.

ARCHANGIAS

De Artauds leven als zwijnen. Gisteren hoorde ik dat de oudste dochter van burgemeester Bambousse een kind verwacht.

MOURET

Dat is een groot schandaal. Ik ben trouwens op weg naar vader Bambousse om erover te spreken. De vader van het kind is Fortuné, de zoon van de Brichets.

ARCHANGIAS

Rosalie. Amper achttien! Al die jonge wijven dragen de verdoemenis in hun rokken. De Artauds hoereren met de aarde.

MOURET

Broeder Archangias, uw taalgebruik!

ARCHANGIAS

Ik zeg het zoals ik het zie. Nog een fijne dag verder.

4de scène

Zelfde decor als de vorige scène

Vader Brichet en zoon verschijnen met alaam.

MOURET

Vader en zoon Brichet, samen op stap.

BRICHET

Dag, pastoor Mouret. Wat een weertje! Heerlijk.

FORTUNÉ

Ha, de kerk is aan het brevieren?

MOURET

Fortuné, dat kan niet missen. Jou wil ik nu net spreken.

FORTUNÉ

En waarover?

MOURET

Over wat er tussen jou en Rosalie is voorgevallen.

Fortuné lacht.

FORTUNÉ

Dat u zich daarmee bezighoudt! Rosalie wou het trouwens zelf. Ik heb haar niet gedwongen.

Haar vader Bambousse wil me haar niet geven. Dus...

BRICHET

Mijn zoon wil wel trouwen. Natuurlijk hebben ze met elkaar geslapen. U moet met Bambousse gaan praten. Die kijkt op ons neer.

FORTUNÉ

We zijn niet rijk. En daar is het paard gebonden.

MOURET

Jaja, dat weet ik. Je moeder komt geregeld naar de kerk en krijgt dan van Teuse vers gebakken broden. Maar goed, dit terzijde. Hoe dan ook: ze moeten met elkaar trouwen. Altijd die schandalen!

BRICHET

Ik zou niet liever willen. Maar de andere kant moet ook willen. Wij zijn niet zo onchristelijk om u tegen te spreken.

MOURET

En nu ga ik naar Bambousse.

5de scène

ROSALIE

Dag, meneer pastoor, wat bent u een mooie man! Maar ja, u ziet er nog erg jong uit.

MOURET

Jij moet Rosalie Bambousse zijn! Waar kan ik je vader vinden? Roep hem eens.

ROSALIE

Papa, de pastoor wil u spreken.

Bambousse verschijnt uit de coulissen.

BAMBOUSSE

Ons Rosalie roept, en ik ben er! Ik durf erom te wedden dat u me wilt spreken over de reparaties aan de kerk?

Mouret bekijkt Bambousse.

Nee, meneer pastoor, dat zal niet gaan. De gemeente Artaud heeft geen rotte cent. Maar als O.-L.-Heer voor kalk en dakpannen zorgt, dan heb ik wel een metselaar.

MOURET

Ik wil het met u hebben over uw dochter Rosalie! *Rosalie blijft aan de kant staan.*

BAMBOUSSE

Rosalie? Heeft ze u iets misdaan?

MOURET

U weet heel goed wat ik bedoel! Rosalie is in verwachting... ze moet trouwen!

BAMBOUSSE

O, is het dat? *Spottend*

Dank u wel voor de boodschap, meneer pastoor. De Brichets hebben u zeker gestuurd? Moeder Brichet gaat naar de mis... en u helpt haar. Ik doe daar niet aan mee. duidelijk?

MOURET

Bambousse, vermijd het schandaal. De eer van uw dochter eist dat ze zou spoedig mogelijk trouwt.

BAMBOUSSE

Flauwekul! Wat u zegt, kan me geen barst schelen. Wat zou het leuk zijn: je wil trouwen, duik even de doos in... maar jongens, toch! Met al die jongelui hier. Dat zou betekenen: dag in dag uit zouden er in Artaud bruiloften zijn. Luister, meneer Mouret, ons Rosalie kan trouwen met wie ze wil.

MOURET

En het kind dan?

BAMBOUSSE

Is dat er al? Misschien komt er ook geen. En als er een kleine komt, dan zien we wel.

Naar Rosalie

En sta daar niet zo te lachen. Slet!

MOURET

Zoiets zeg je niet tegen je dochter.

BAMBOUSSE

Jonge wijven, die willen geregeld afgereden worden. Meneer pastoor, bemoei u er niet mee. U begrijpt van jonge meisjes niets. Zal ik mijn dochter wel in het oog houden.

MOURET

Maar dat huwelijk, Bambousse!

BAMBOUSSE

Daar komt niets van. Hebt u dat verstaan, meneer pastoor? U in uw kerk, en ik hier! ik wil niet bestolen worden.

MOURET

Bestolen? Hoe?

BAMBOUSSE

Als u een zak graan van me wilt, dan geeft u me daar geld voor. Waarom zou ik mijn dochter voor niets laten gaan?

MOURET

Tegen Rosalie

Vermijd elke omgang met Fortuné. Maak je zonde niet groter dan ze al is. Je zult branden in de hel. Je maakt God erg boos, meisje.

BAMBOUSSE

Het maakt niet meer uit. Ik weet: het is alweer gebeurd. En het was als de hemel, he!

Licht dooft.

6de scène

MOURET

Tegen zichzelf en brevierend

Het is bijna mei. Hoe ga ik de nis van de Heilige Maagd versieren?

OOM PASCAL

He, Serge!

MOURET

Dag, oom Pascal. Aan het werk?

OOM PASCAL

Een dokter heeft altijd de handen vol. Nu ben ik op weg naar de oude Jeanbernât, de opzichter van Paradou. Gisteren is hij door een beroerte getroffen.

MOURET

Wacht eens even. Als je het goedvindt, ga ik met je mee. Die arme jongen wil zich op zijn sterfbed misschien met God verzoenen.

OOM PASCAL

Jeanbernât? Die bekeer je van zijn leven niet. Maar ga gerust mee. Je verschijning alleen volstaat misschien hem te genezen.

Vertel eens: hoe gaat het met je?

MOURET

Uitstekend! Ik heb nergens last van. Tot hiertoe!

OOM PASCAL

Serge, opgepast voor de lente. Het bloed kan opspelen. Gelukkig ben jij priester.

MOURET

Zijn we er bijna?

OOM PASCAL

Daar ligt Paradou. Een park! Nee, wat zeg ik: een enorm bos. Je bent er nog nooit geweest?

MOURET

Nee. van wie is Paradou?

OOM PASCAL

Van niemand. 20 jaar geleden is de eigenaar hierlangs geweest. Sindsdien hebben we hem nooit meer gezien. De eigenlijke baas is de opzichter: een oude zonderling... Jeanbernât.

MOURET

Woont hij er alleen?

OOM PASCAL

Ja. Nee. Er woont nog een nichtje bij hem. Een vreemd meisje. Een halve wilde.

Licht dooft

7de scène

Kamer – een opening in de coulissen suggereert een kleurrijke tuin

Eerst komt oom Pascal bij Jeanbernât. Achter hem, maar zo dat Jeanbernât hem niet kan zien, volgt Mouret.

JEANBERNÂT

Ha, dokter, u komt me toch nog niet begraven?

OOM PASCAL

Zoals het een goede dokter betaamt, ben ook ik om jou bekommerd.

JEANBERNÂT

Vanmorgen heb ik mezelf een aderlating gegeven.

Schrikt bij het zien van pastoor Mouret.

OOM PASCAL

Dat is mijn neef, Serge Mouret, de nieuwe pastoor van Artaud.

JEANBERNÂT

Ik hoef hier geen papen. Het is genoeg om een mens de dood in te jagen. Dokter, als ik de pijp uitga: geen medicijnen en geen priester.

OOM PASCAL

Geef je pols eens.

JEANBERNÂT

Laat me met rust. Ik voel me goed.

Kom, we gaan iets drinken. Meneer pastoor, ik schenk geen vergif. Een goed glas wijn is geen zonde. Dat is nu verdomme de eerste keer in mijn leven dat ik met een zwartrok drink.

Uw voorganger, pastoor Caffin, weigerde zelfs om met mij te praten. Die kerel wou me overtuigen dat er een god bestaat. Sukkelaar!

MOURET

U wilt beweren dat God niet bestaat?

JEANBERNÂT

Als ik u daarmee een plezier kan doen, dan beginnen we eraan. Ik waarschuw u: ik ben niet te verslaan. Hierboven heb ik een hoop boeken over godsdienst. Al 20 jaar zit ik erin te lezen.

Conclusie: er is niets! Niets! Als de zon niet meer opkomt, is het allemaal voorbij.

OOM PASCAL

U bent een materialist, Jeanbernát.

JEANBERNAT

Ik ben maar een arme stakker. Ik herhaal: er is helemaal niets. Het is allemaal één grote grap.

Ik heb 18de-eeuwse filosofen gelezen.

Meneer pastoor, nog een glaasje? Wees gerust: er zit geen geest in de fles.

MOURET

Dank u wel. Ik heb nog te doen. Oom Pascal?

OOM PASCAL

En hoe gaat het met de kleine?

JEANBERNAT

Bah... goed, zeker. Ze blijft soms hele ochtenden weg. Misschien is ze hier wel ergens.

Albine! Albine!

Het is een echte wildebras. Kijk, daar is ze.

8ste scène

JEANBERNAT

Albine, waar heb je nu weer gezeten?

ALBINE

In de tuin.

OOM PASCAL

Hoe is het daar, meid?

ALBINE

Fantastisch, dokter! En het is mijn tuin. Helemaal van mij alleen! Hij is immens groot.

Licht naar Mouret En u bent de pastoor van Artaud!

MOURET

Ja, Albine.

ALBINE

Dokter, ik heb hier een nest lijsters. Wilt u die hebben voor uw experimenten?

OOM PASCAL

Geef ze maar aan de zus van meneer pastoor.

ALBINE

Ik zal ze eens opzoeken. Als u, meneer pastoor, maar niet over god begint, want dat wil mijn

oom Jeanbernats niet.

OOM PASCAL

Kom, meneer pastoor, we stappen maar eens op.

Licht dooft.

9de scène

Oom Pascal en Mouret wandelen over het podium.

MOURET

Wie is die Albine eigenlijk?

OOM PASCAL

Een vreemd meisje. Ze was 9, toen ze bij die oude heiden belandde. Albine is de dochter van één van zijn broers. Ze is wees. Vader heeft...

MOURET

Zelfmoord gepleegd. Ze leek me een wilde.

OOM PASCAL

Aan haar kleren te zien. Hoe kan het ook anders? Paradou: met al die zon, de stenen, de distels.

De ene jurk na de andere moet eraan.

MOURET

Ze heeft wel iets!

OOM PASCAL

Toen ze hier aankwam, was ze erg koket. Opengewerkte kousen, geborduurde rokken, manchetten.

MOURET

Dan kwam ze van een kostschool?

OOM PASCAL

Dat hebt u goed opgemerkt. Paradou is helemaal van haar. Als Jeanbernats de deur op slot doet, springt ze uit het raam. Die meid weet altijd te ontsnappen. Weet u dat ze piano kon spelen?

MOURET

En dat heeft ze verleerd?

OOM PASCAL

Jeanbernats heeft zijn eigen ideeën. Zijn devies is: je moet de natuur zijn gang laten gaan. Hij is voorstander van de natuurlijke ontwikkeling van het karakter.

Vanuit de coulissen wordt er met takken gewuifd.

Beleving: een lichte bloemengeur wordt verspreid.

MOURET

Ruikt

Kijk!

OOM PASCAL

Wie denkt dat erachter zit?... Albine

Laat even d'r hoofd zien.

ALBINE

Tot ziens, dokter. Dag, meneer pastoor. *Lacht*

Licht dooft.

10de scène

MOURET

Even alleen. Wat een drukte daarnet! Maar die geuren van Paradou...

TEUSE

Waar komt u vandaan, meneer Mouret? Met wie hebt u gesproken? U weet niet hoe laat het al is. U moet nog eten! Schaamt u zich niet? zal ik u eens wat zeggen? Wie op dit uur van de dag eet, is tot alles in staat.

MOURET

Is de bui over?

TEUSE

Waar bent u geweest?

MOURET

Ik verga van de honger.

TEUSE

Eerst antwoorden!

MOURET

Bij de Brichets geweest en dan bij burgemeester Bambousse. Maar waar is mijn zus?

TEUSE

Ze slaapt.

MOURET

Ze slaapt de slaap der rechtvaardigen.

TEUSE

Van de onnozelen.

MOURET

Van de onschuldigen, Teuse!

TEUSE

Jammer dat Désiree zo is. Ze had een mooie vrouw kunnen zijn. Ze had u wollen van neefjes kunnen schenken.

MOURET

Glimlacht

22 jaar.

Licht dooft.

11de scène

Désiree springt om Mourets hals.

DÉSIREE

Serge! Je moet komen kijken naar mijn kippen, konijnen, duiven, eenden. 'k Heb ze net vers water gegeven.

MOURET

Wat ben jij een gelukkig kind, Désiree!

DÉSIREE

De konijnen gaan paren. Binnenkort heb ik er meer. Mijn erf, mijn land.

MOURET

Jij bent een echte vorstin!

DÉSIREE

Broer, ik ben weg. Ik heb nog wel wat te doen. Mijn kuikentjes, die moet je zien.

Alexandre heeft weer zijn best gedaan!

MOURET

Alexandre?

DÉSIREE

De haan. Die jongen pakt ze allemaal!

MOURET

Désiree!

DÉSIREE

Als je eens wist hoe blij ik ben, Serge. Ik zou zo graag een koe willen.

Mouret schudt van nee.

Een geit is toch wel klein. En als die koe dan een kalfje krijgt!

MOURET

Zus...

DÉSIREE

Ja, broer?

MOURET

Ik zou nu graag alleen zijn, met God.

12de scène

ARCHANGIAS

Meneer pastoor, zo te zien hebt u er al een drukke dag op zitten.

MOURET

Dat mag u gerust zeggen. Ben gaan praten over Rosalie. Tja! Alleen een huwelijk kan een eind aan het schandaal maken.

ARCHANGIAS

Wel, u hebt overschot van gelijk. Althans op het eerste gezicht.

MOURET

Hoe?

ARCHANGIAS

Alleen jonge meisjes komen aan de beurt. De Artauds, meneer pastoor, wortelen in de bastaardij als in hun natuurlijke mest. Er is maar één oplossing. Eén oplossing!

MOURET

En die is?

ARCHANGIAS

Al die wijven de nek omdraaien. Tenminste als je niet wilt dat de hele streek vergiftigd wordt.

MOURET

U bent wel erg grof, broeder.

ARCHANGIAS

Ha ja? Waarvoor ik eigenlijk naar u ben gekomen...

Kijk nu daar eens.

Aan de kant van het toneel verschijnt een koppeltje.

D'r laat er zich weer een door haar vrijer aflikken. Slet!

MOURET

Wat een woorden!

ARCHANGIAS

Ik ruik van hier de voortplantingsgeur.

MOURET

U wou het met mij hebben over?

ARCHANGIAS

Kunnen we niet op vaste uren catechismus geven? Seffens is die slet ook in verwachting.

MOURET

Overdrijft u niet wat? Jaja, ik weet het. De vleselijke driften, de smerigheid van het bestaan...

Gelach weerklinkt.

Wat is dat daar?

Désiree komt het podium op gelopen. Achter haar Teuse.

DÉSIREE

Moet je zien. Ik heb van een meisje een nest jonge lijsters gehad.

TEUSE

Moet jij nog iets eten?

DÉSIREE

Nee, Teuse.

MOURET

Verzorg ze maar goed. Dat zal dat meisje gelukkig maken.

ARCHANGIAS

Wie was dat bij Désiree?

MOURET

Het meisje uit Paradou. Is ze er nog, Désiree?

DÉSIREE

Nee, ik ga naar mijn land, met de vogeltjes. *Mouret kijkt haar na en wil het meisje uit Paradou zien.*

ARCHANGIAS

Dat is een verdoemde, een kind van Satan. Zeg, meneer pastoor, kent u de bewoners van Paradou?

MOURET

Ik ben op bezoek geweest bij de oude Jeanbernât. Samen met mijn oom Pascal.

TEUSE

Dat hebt u me niet verteld!

ARCHANGIAS

Dat u daarnaartoe gaat!

MOURET

Ik vernam van mijn oom dat Jeanbernât een beroerte had gehad. Ik dacht dat hij op sterven lag.

ARCHANGIAS

Die Jeanbernât is een hond. Laat hem creperen.

Mouret schudt zijn hoofd.

Voor mensen zoals hij is er geen god, is er geen genade. U kunt de hostie nog beter aan de varkens voeren dan aan die schurk.

TEUSE

Meneer pastoor doet alleen waar hij zin in heeft. Blijkbaar heeft hij geheimen voor ons.

Wie niets heeft te verbergen, speelt open kaart.

Daarom was je later dan anders. Nu versta ik het.

MOURET

Niemand van jullie heeft me gevraagd of ik in Paradou was geweest. Ik hoefde helemaal niet te liegen.

TEUSE

De oude pastoor Caffin vertelde me alles. Maar wat hebt u dan in Paradou gezien.

MOURET

Jeanbernât heeft me goed ontvangen.

ARCHANGIAS

Mocht de hemel hem verpletteren, hem verbranden, samen met zijn toverheks!

MOURET

Albine is geen toverheks! Duidelijk?

ARCHANGIAS

Die duivelin zat bij mij in de klas. Ze was toen, denk ik, tien jaar. Ik, onnozele Hans, dacht dat

haar oom haar had gestuurd voor d'r eerste communie. Weet je wat ze deed? De klas op stelten zetten! Oh, ze was zo populair. Daarbij komt: ze was ook nog heel intelligent, zoals trouwens al die satanskinderen. Kun je je voorstellen: ze was de beste in catechismus? Op een ochtend komt die oude vent de klas als een bezetene binnenstormen. Hij wou gewoon alles kort en klein slaan. Hij schreeuwde dat de priesters Albine hadden afgepakt. En nou moet ik er zelf wel om lachen. Twee maanden was ze uit zichzelf naar school gekomen, zonder dat die oude er iets van wist!

TEUSE

Ze heeft nooit haar eerste communie gedaan.

ARCHANGIAS

Albine is nu zestien jaar. En ze groeit op als een wild dier.

TEUSE

Als ze ooit een man in haar krijgt...

MOURET

Hoe zeg je dat nu, Teuse?

TEUSE

Kan me niet schelen. Als ze ooit een man in haar krijgt, zal ze hem met huid en haar verslinden.

ARCHANGIAS

Zonder enige twijfel! Dat soort vrouwen heeft de duivel in het lijf. Zulke wijven stinken naar de duivel. Ze beheksen alle imbecielen.

MOURET

Het is allemaal smeerlapperij.

Gegiechel van vrouwen

ARCHANGIAS

Ik hoor al lachen. Je moet niet vragen wie dat zou kunnen zijn.

13de scène

Jonge meisjes verschijnen met olijf- en lauriertakken aan het beeld van de H. Maagd.

MOURET

Ik wist het dat jullie zouden komen met olijf- en lauriertakken om de H. Maagd te versieren.

Geven de takken aan Mouret.

Wat zijn ze mooi. Bedankt in naam van de moeder Gods.

TEUSE

Zal ik het maar doen, meneer pastoor? Als u nu daar gaat staan, dan kunt u zeggen of de versiering naar uw zin is.

Niet zo snel.

De meisjes gedragen zich nogal oneerbiedig.

Trek jullie rokken omlaag.

De meisjes kijken schalks naar Mouret en tonen hun tong.

Je bent hier wel in de kerk.

MOURET

Jonge dames, morgen gaan we verder met de godsdienstoefeningen van de Mariamaand. Wie niet kan komen, moet in ieder geval de rozenkrans bidden.

Obscene gebaren van de meisjes

TEUSE

Maak dat je weg bent, stelletje nietsnutten. Heb eerbied voor God. Eruit!

Rosalie loopt in de armen van Fortuné. Beiden beginnen elkaar hartstochtelijk te kussen.

Morgen komt er niet één opdagen. Alleen de sletten die een afspraak hebben, zullen er zijn.

14de scène

Belichting: wat donker, schemer voor de beeltenis van de H. Maagd

MOURET

U bent mooi, Heilige Maagd.

STEM ARCHANGIAS

Krakend

Waarom bent u een vrouw? Moet u echt zo mooi zijn? Madame, ik neem het u kwalijk dat u moeder bent.

MOURET

Hier krijgt Mouret een visioen. Maria verschijnt.

Belichting: spel met hel licht, kleuren.

Muziek: Salve regina, Ave Maria...

Ik luister niet naar je, duivel!

Moeder Maria, Heilige Maagd, ik bemin u. ik heb zoveel heilige prentjes van u.

U, Maria, tussen een lelie en een spinrokken.

U, Maria, als oudere zus met het Kind op de arm.

U, Maria, met een kroon van rozen.

U, Maria, met een kroon van sterren.

Ik bemin u hartstochtelijk, Heilige Maagd. U bent de maagd die zegeviert over alle ketterijen.

U bent de onverzoenlijke vijandin van Satan.

U bent de nieuwe Eva die de slang verplettert.

U bent de weg, de zekere weg naar Jezus.

Ik wil uw slaaf zijn.

Mouret begint te dansen over het podium.

Heilige Maagd der maagden

Allerreinste Moeder

Onbevleete Moeder

Beminnelijke Moeder

Bewonderenswaardige Moeder

Moeder van goede raad

Allervoorzichtigste Maagd

Spiegel van gerechtigheid

Oorzaak van mijn blijdschap

Koningin van de engelen

Troosteres van de bedroefden

Roept

Maria, u bemint mij.

Maria verschijnt.

Ik wil uw slaaf zijn.

Maria, Koningin der maagden, Koningin van alle heiligen, Koningin zonder smet ontvangen.

In deze goddeloze tijd, in dit goddeloze dorp bent u het enige wonder, een blanke verschijning.

Maria, u vervult me van innerlijke rust.

Maria verdwijnt. Het wordt opnieuw donker.

Mouret kijkt naar het beeld. Hij begint te rillen.

15de scène

Gedachten van Mouret

MOURET

Ik heb nooit gezondigd. In mijn seminarietijd ben ik nooit gaan roken achter een heg. Ik ben nooit een biertje gaan drinken met vrienden. Ik heb nooit romans onder mijn matras verstopt. Ik heb nooit sterke drank in mijn nachtkastje verborgen. Ik heb nooit kippenboutjes en taartjes in de vastentijd naar binnen gesmokkeld.

Ik heb God altijd liefgehad. Ik ben naar het seminarie gegaan niet om aan de militaire dienst te ontsnappen. Ik ben niet eerzuchtig. Ik ben niet beneveld door mijter en staf.

Ik ben opgeklommen tot het priesterschap.

OUDE STEM

Accipe Spiritum sanctum: quorum remiseris peccata, remittunter eis, et quorum...

16de scène

MOURET

Wat vreemd ! Ik heb het niet meer koud. Ik heb het warm. Ik... euh... heb precies koorts.

Begint te ijlen.

Désiree, ik kom kijken naar je beestjes.

Albine, ben jij daar ook?

Albine verschijnt.

O, daar ben je! Heerlijk! Natuurlijke bloem in de mesthoop van Artaud.

Mouret valt op zijn knieën.

Heilige Maag, bid voor mij. Allerreinste moeder, allerkuiste moeder, immer maagdelijke moeder, bjd voor mij.

Mouret valt bewusteloos op de grond.

2de AKTE

1ste scène

Kamer en bed van Albine – Albine in het wit gekleed, ietwat transparant – Mouret, langer haar en baard, in witte pyjama in bed

belichting: nogal fel licht

MOURET

Waar ben ik?

ALBINE

Bij mij, Serge.

MOURET

Hoe?

ALBINE

Je bent in mijn kamer. Die is helemaal van jou.

MOURET

Wat is er allemaal gebeurd?

ALBINE

De hevige koorts is merkkelijk minder. Oom Pascal heeft je...

Mouret houdt zijn hand voor zijn ogen.

Is het licht te hevig?

Mouret knikt.

Ja, een beetje verduistering kan geen kwaad.

MOURET

Ben je alleen?

Albine knikt.

Ik droom de hele tijd. Alleen jij mag hier zijn. Alleen jij, Albine!

ALBINE

Wil je wat drinken?

Mouret drukt zijn wang tegen haar hand.

MOURET

O, zo zijdezacht. Niet terugtrekken. Je hand voelt zo heerlijk aan. Ze streelt me, ze verlicht me, ze geneest me.

ALBINE

Je hebt erg veel pijn gehad, heeft je oom Pascal gezegd.

Geeft hem te drinken.

MOURET

Het is toch niets vies, he? Je gaat me niet kwellen!

ALBINE

Maar nee!

MOURET

Ik kom terug van een lange reis. Ik heb door een eindeloze onderaardse gang moeten kruipen.

Albine legt haar hand op zijn mond.

Neenee, ik word niet moe van het praten.

Wrijft tegen Albines hand.

Ik voel me echt een gelukkig kind. Je hand is lekker warm, net zo heerlijk als de zon. Ik wil me warmen. Ik ben jouw kind. Mag dat?

Albine legt haar hoofd op hetzelfde kussen als Mouret. Lachen naar elkaar.

ALBINE

Zal ik de gordijnen opendoen?

MOURET

Neenee.

ALBINE

De zon zou je goed doen.

Licht dooft.

2de scène

Belichting: van licht naar donker

ALBINE

Het weer is omgeslagen.

MOURET

Ja, het is aan het veranderen. Sluit alles maar goed af. Ik word precies niet goed.

Albine geeft hem haar hand.

Laat je hand hier liggen. Zo is het goed.

ALBINE

Bij de eerste zonnestraal maak ik je wakker. Maar de zon is er nog niet. Rust maar wat.

MOURET

Niet rusten.

ALBINE

Toch wel!

MOURET

Neenee. Ik voel iets. Doe de luiken open.

ALBINE

Je hebt gelijk. De zon is er. Ik laat ze binnen.

MOURET

Het wordt een heerlijke, gelukzalige dag. Ik voel het.

Albine buigt zich over hem. Beiden houden elkaar vast.

ALBINE

Als je kan opstaan, moet je voor het raam gaan zitten. De tuin is zo mooi.

MOURET

Help mij. Begeleid me naar het raam.

Moeizaam komt Mouret uit bed en gaat met Albine naar het raam. Hoe dichterbij het raam komt, hoe meer kleuren er verschijnen.

Decor: over de hele breedte van het podium een reproductie van het schilderij Het pad in de tuin van Claude Monet in Giverny.

Mouret begint haar te strelen.

In de zaal verspreiden zich heerlijke geuren.

Je ruikt naar allerlei heerlijke dingen.

ALBINE

Bij mij hoeft je niet bang te zijn, Serge.

Kijk: dit is Paradou. Paradou.

3de scène

Mouret neemt plaats in leunstoel op wielen.

Beelden van impressionistische tuinen

Helder licht

MOURET

Oh, ik voel me zo gelukkig. Buiten. Een overdaad van kleuren.

ALBINE

Dat is geen duistere, sombere kerk! Paradou! Wil je naar de bloementuin?

MOURET

Ja!

Albine rijdt met hem over podium.

ALBINE

Voor mij zijn er ook nog zoveel onbekende plekjes, plekken. Plaatsen waar het gras nog zachter is.

Er moet beslist één plek zijn waar ik altijd zou willen leven. Serge, we gaan die samen zoeken om

er met volle teugen te leven.

MOURET

Ja! Ja!

Albine neemt hem vast.

O, lieveling, jij, jij laat me leven. Ik ga herleven!

ALBINE

Zo wil ik het horen.

MOURET

Ik voel de ochtend. Ik ril. Ik proef de ochtend. Ik ruik de ochtend... wat heerlijk: de geur van de aarde.

ALBINE

Begin opnieuw te leven, Serge!

MOURET

Een ruiker van geuren!

Ik hoor de ochtend in de vogels. Ik zie de goud overgoten weiden.

ALBINE

Je lijkt wel herboren!

MOURET

Dankzij de zon! Mijn zintuigen ontwaken.

ALBINE

De tuin wordt een bron van ongekend genot. Daar zorg ik voor. Wat ben je mooi, Serge!

Ik heb je nog nooit zo gezien. Bekijk me, meneer Mouret, lieve Serge!

Mouret bekijkt haar niet.

MOURET

Laten we hier gaan zitten.

4de scène

Mouret is in slaap gevallen, Albine bekijkt hem en werpt rozenblaadjes op zijn gezicht.

Mouret wordt wakker, wat verdoofd.

MOURET

Wie ben jij? Wat doe jij hier naast me?

Mouret wordt helemaal wakker.

Ik weet het. Ja, natuurlijk, weet ik het. Jij, jij bent mijn liefste. Jij wacht totdat ik je in mijn armen neem en één zullen worden. Eén!

Ik heb zo heerlijk van je gedroomd. Je was zo warm, zo geurig, zo zacht dat ik wakker werd van de huivering die jouw lichaam me bezorgde.

ALBINE

Jij bent volkomen aan het genezen. Ik ben van jou, Serge!

MOURET

Hoe heb ik ooit zonder jou kunnen leven? We zullen één blijven. Je zult in mij zijn, zoals ik in jou.

Neemt haar handen.

Albine, je bent zo mooi. Ik hou zo van je.

ALBINE

Jij mag me helemaal hebben. *Lacht*

MOURET

Als jij lacht, lacht heel Paradou.

ALBINE

Er ontbreekt nog iets aan de betovering. Hoe oud ben jij?

MOURET

Bijna 26. En hoe oud ben jij?

ALBINE

16.

MOURET

Je wangen, je lippen, je ogen.

Kust haar haar.

Je haren zijn zo zacht als zijde. Als ik je aanraak, heb ik heel je schoonheid in mijn handen.

Als ik je kus, drink ik je leven in. Ik ben van jou.

ALBINE

Wat heb ik je niet allemaal gebracht? Het gezang van de vogels, de geur van de anjers, de zon, de warmte.

MOURET

Ik heb lang op je gewacht. Kom op mijn schoot.

ALBINE

We blijven bij elkaar. We houden van elkaar. *Lopen beiden in de zon.*

En nu exploreren we de hele tuin totdat...

MOURET

Totdat... ja!

STEM

Bloemen verschijnen en vloeien over in elkaar.

Akeleien: witte, zachtroze, donkerpaarse, zwarte; campanula's met hun blauwe lokken, scharlaken nagelkruid, slanke zuilen van vingerhoedskruid, blauwe lupinen, wouden van pioenrozen, perken van anjelieren, tapijten van vergeet-mij-nietjes, gordijnen van clematis.

ALBINE

En nu neem ik je mee naar een plek waar het meer dan heerlijk toeven is.

MOURET

We gaan ons dus niet vervelen?

5de scène

ALBINE

Hier maken we een gelukzalige kamer.

Terwijl Albine een geïmproviseerde sofa maakt, verschijnen cupidootjes.

Mouret gaat liggen.

MOURET

Alles geurt hier zo lekker! Jij hoort niets. En jij, mijn liefste, kom naast me liggen.

Laten we dromen. Waar zijn we nu in Paradou?

ALBINE

Ik ben nog nooit in dit deel van Paradou geweest.

STEM

Gouden regens, acacia's, kastanjes, eiken, beuken, berken, esdoornen, platanen, essen, iepen...

MOURET

De bomen fluisteren hun liefdeswoorden.

ALBINE

Ik vermoed... wij zijn verdwaald.

MOURET

Misschien. Mag ik je vasthouden. Jou kan niets gebeuren. Ik hou van je.

Op het podium verschijnt een bloeiende appelboom.

ALBINE

Hoeveel hou je nog van mij?

MOURET

Ik hou meer van je dan van wat ook. Je bent mooier dan alles wat ik zie. Als ik jou zie, hoef ik niets anders meer te zien. Maar als ik alleen jou zou hebben, dan zou ik volmaakt gelukkig zijn.

ALBINE

Hou je van me?

Mouret buigt zich over haar.

Ik voel alles bewegen. Je mag me helemaal hebben.

Albine streelt zijn haar zijn nek en schouders.

Mouret begint haar te kussen.

MOURET

Beweegt ritmisch op haar.

Ik ben van jou, Albine. Ik ben je slaaf. Met mijn lippen zal ik je altijd gehoorzamen.

Licht dooft.

6de scène

Blijven in elkaars armen liggen.

ALBINE

We hebben grote hoogten bereikt. Wat een gelukzaligheid!

MOURET

Ik heb je lief.

ALBINE

Ik evenzeer.

MOURET we hebben elkaar liefgehad zoals we elkaar moeten liefhebben.

Knarsend geluid van grint

ALBINE

Serge, hoor je dat ook?

MOURET

Er is niets.

ALBINE

Ik zweer dat ik iemand hoor.

Mouret staat op.

MOURET

Hoe zou het in Artaud zijn?

ALBINE

Draai je naar mij. Geniet van Paradou. Kijk naar de tuin. Hij heeft me aan jou gegeven. Hij belooft ons nog zoveel heerlijke dagen, zo'n eindeloze gelukzaligheid.

MOURET

Rumoer

Wat ik wel hoor, zijn de boeren, de vrouwen en kinderen van Artaud.

ALBINE

De tuin is onze liefde.

MOURET

Ik meen burgemeester Bambousse te horen, de Brichets, ja, Teuse...

Mouret steekt zijn handen naar de richting van het rumoer uit.

ALBINE

Je zult nooit genoeg van me houden.

Een klok tikt het angelus. Mouret valt op zijn knieën.

MOURET

Mijn God! Dat is mijn leven, mijn vrome kinderjaren, de vreugden van het seminarie, mijn eerste missen in de vallei van Artaud.

Heeft Maria me de tuin in geleid? In dagen heb ik het angelus niet gehoord.

ALBINE

Maar Serge!

MOURET

We hebben gezondigd! Sta op!

ALBINE

Sta op! Sta op! Kraam toch geen onzin uit. Het zal nooit te laat zijn om van elkaar te houden.

MOURET

Ik heb er de kracht niet meer voor. Ik ben bang voor mezelf. Ik heb mezelf gedood.

Als ik met je mee zou gaan, zou je nooit meer iets anders dan tranen in mijn ogen zien.

ALBINE

Kust zijn ogen.

Wat doet het ertoe? Hou je van me?

Grintgeluiden

Alle kleuren verdwijnen. Albine en Mouret in het midden van de scène.

3de AKTE

1ste scène

MOURET

Albine, je hebt je niet vergist!

ARCHANGIAS

Abbé Mouret!

ALBINE

Wie is dat?

MOURET

Dat doet er niet toe.

ARCHANGIAS

Het is gewoon een schande.

ALBINE

Wat bedoelt die man?

ARCHANGIAS

Monsieur Mouret, verlaagt u zich tot een beest om met dat wijf door de tuin van Paradou te dolen?

ALBINE

Hou je van mij, Serge?

ARCHANGIAS

Oh, Serge! Respect! Ze heeft u besmeurd, ze heeft u ... oh, wat moet ik zeggen?

ALBINE

Ik hou zo van je. Hoe zou ik jou...

Mouret duwt Albine nog niet van zich af.

ARCHANGIAS

U hebt Gods wetten overtreden. U hebt uw innerlijke rust vernietigd!

Die sloerie heeft u verleid, toch! Ik zie de staart van de slang door haar haar kronkelen. Laat haar los. Naar de hel, daar zal ze u naartoe leiden. Verlaat Paradou, nu het nog kan.

ALBINE

Geef je nog om me?

Mouret laat haar los.

ARCHANGIAS

In de naam van God!

Neemt Mouret vast en sleurt hem weg.

Albine strekt wanhopig haar handen naar Mouret uit.

Licht dooft.

In de volgende scène heeft Mouret de haartooi van in het begin van het stuk.

2de scène

Sombere kerk

Op het podium staan twee bidstoelen. Daarop geknield: Rosalie en Fortuné.

Mouret verschijnt in vol ornaat voor de inzegening van het huwelijk.

MOURET

Geliefde broeder Fortuné Brichet, geliefde zuster Rosalie Bambousse. U bent in Jezus Christus verenigd.

De instelling van het huwelijk is het zinnebeeld van de heilige vereniging van Jezus en zijn Kerk.

Het is een band die niets kan verbreken. Een band die God eeuwig wil laten zijn.

Rosalie toont dat ze zich verveelt, en begint om zich heen te kijken en te glimlachen.

Geliefde broeder, God schenkt u vandaag een levensgezellin. De Schepper heeft niet gewild dat de mens alleen leeft.

Geliefde zuster, wees onderworpen aan uw man, zoals de Kerk zich heeft onderworpen aan Jezus.

U zult uw vader en uw moeder verlaten. U zult zich aan uw echtgenoot wijden en hem gehoorzamen ten einde God zelf te gehoorzamen.

O geliefde zuster, geliefde dochter, uw nederigheid draagt zoete vruchten, ze zal de huiselijke deugden, de vreugden van de huiselijke haard en de voorspoed van godvrezende

gezinnen...

Mouret stopt, zegent de getrouwden en verdwijnt in aller haast.

3de scène

Mouret aan gedekte tafel, maar begint niet te eten.

TEUSE

Waarom zegt u niets over Paradou?

Mouret reageert niet, staart voor zich uit.

Meneer pastoor, als u het daar zo naar uw zin had, waarom gaat u dan niet terug? Dankzij mij weet niemand waar u de afgelopen tijd was. Ik verzon altijd mooie verhalen. U hebt een kwaal.

Die moet u ginds hebben opgedaan. Aan uw vervanger bezwoer ik dat u in Zwitserland was.

Oh, in Paradou moeten ze uw hoofd op hol hebben gebracht.

Wilt u nu in godsnaam beginnen te eten. U gaat eronder door, als u zo verder gaat.

Die pastoor Caffin, uw voorganger... luister eens naar mij. In zijn parochie begon een molenaarsdochter om hem heen te draaien. Er gebeurde wat moest gebeuren. Caffin is gevlucht. Hij heeft de aartsbisschop zijn spijt betuigd. En toen hebben ze hem naar hier, naar Artaud gestuurd.

Later is dat meisje getrouwd met een veehandelaar, en ze schijnt heel gelukkig te zijn.

Vaak sprak Caffin met mij over zijn zonde. Ik begrijp niet waarom men het een priester kwalijk neemt als hij over de schreef gaat. Het is toch zo natuurlijk.

Het is nog altijd beter dan te stelen. Je gaat biechten, en je bent ervan af. Als je berouw hebt, kom je hoe dan ook in de hemel.

MOURET

Een man mag niet zondigen. Nooit en nooit!

TEUSE

Uw zwijgen, meneer Mouret, verteert uw hart.

Mouret staat op, Teuse houdt hem tegen.

U wilt weg, maar ik heb nog niet gedaan.

Die persoon daar in Paradou, die is net zo ongelukkig als u nu.

MOURET

Wees niet ongerust, mijn brave Teuse. Ik ben sterker dan je vermoedt. Ik kan mezelf genezen.

TEUSE

Denkt u echt dat u anders bent dan andere mensen, omdat u pastoor bent? U bent koppig.

4de scène

In de kerk: Mouret op ladder om ruitjes te herstellen. Achtereenvolgens komen oom Pascal, Bambouse, Teuse en Archangias binnen.

OOM PASCAL

Wat ben je aan het doen, neef van me?

MOURET

De kerk moet worden onderhouden. Ruitjes herstellen, gaten in de muren dichten, de biechtstoel schilderen, en nog wat andere klusjes.

OOM PASCAL

Handenarbeid is soms beter dan alle drankjes die doktoren voorschrijven.

MOURET

Als ik bezig ben, dan vergeet ik de buitenwereld, de bomen, de zon, de zoele wind.

BAMBOUSSE

Dat zie ik graag: de pastoor die zich laat gaan. Als het de gemeenschap maar geen cent kost!

MOURET

Mijn spaargeld van het seminarie.

TEUSE

U zou beter de pastorie eens onder handen nemen.

BAMBOUSSE

Laat hem doen. Hij is goed bezig. Volhouden zo, meneer pastoor.

TEUSE

Het is toch onzin een kerk mooi te maken.

MOURET

Hoezo?

TEUSE

Niemand slaapt hier.

OOM PASCAL

Een mens moet zijn zinnen kunnen verzetten. Zo zie ik dat.

ARCHANGIAS

Als ik u zo hoor, meneer Mouret, gaat alles te mooi worden.

TEUSE

Voor O.- L.- Heer is niets te mooi.

BAMBOUSSE

Ja, natuurlijk! *Licht en verdwijnt.*

TEUSE

Meneer pastoor, mag ik u eraan herinneren dat u de slaapkamer van de jonggehuwden nog moet gaan zegenen?

ARCHANGIAS

Zegenen? Voor al dat fraais dat ze daar uitspoken! Trouwens, een priester hoeft zijn neus niet te steken tussen de lakens van een jong echtpaar. Ik ga mee!

verwondering bij Mouret en Teuse

Licht dooft.

5de scène

JEANBERNAT

Goedenavond, pastoor.

ARCHANGIAS

Had ik het niet gedacht! De duivel in hoogsteigen persoon!

Mouret wil verdwijnen.

JEANBERNAT

He, pastoor, wacht eens even. Bent u zo bang voor me?

MOURET

Ik heb het erg druk. U moet me begrijpen.

JEANBERNAT

Weet dat ik geen wrok tegen u koester omdat u pastoor bent. De kleine van Paradou denkt dat ik u verbied om langs te komen.

De pastoor is een ezel, dat heb ik tegen haar gezegd.

O ja, pastoor, laat u uw varken uit? *Kijkt naar Archangias.*

ARCHANGIAS

U verpest onze kinderen!

JEANBERNAT

Heft zijn stok op.

Schurk!

ARCHANGIAS

U hebt kinderlijkjes opgegraven en op uw rug mee naar huis genomen. Om er gruweldaden mee te bedrijven. Ellendeling!

Wie u wurgt, is op slag verzekerd van een plaatsje in de hemel.

JEANBERNAT

Lucht uw hart, klootzakje.

MOURET

Hou er beiden mee op!

ARCHANGIAS

Hij heeft u in zijn macht.

Tot Jeanbernat

U, Satan, wat zult u gelachen hebben toen u een priester in uw klauwen had!

JEANBERNAT

Hij is niet goed wijs. Wat een vervelende kerel!

ARCHANGIAS

En die slet van u! Die hebt u poedelnaakt in het bed van de pastoor gestopt. Ik herhaal: u hebt haar in zijn bed gestopt. U hebt een Christusbeeld onder de matras gelegd om alle druk op te vangen. Ik weet ook dat u een monster van de paring verwacht.

JEANBERNAT

En ik ga u aanstonds op uw bek slaan, smerige paap! Is de catechismus u in de bol geslagen?

ARCHANGIAS

En ik zal u een kruis slaan. Voor de Vader, voor de Zoon, voor de Heilige Geest.

Ik maak u af. God wil het zo.

Jeanbernat pakt Archangias vast.

MOURET

Stop ermee!

JEANBERNAT

Ik kom u hoe dan ook wel tegen op een rustig plekje.

Duwt Archangias weg, die valt. Wil zijn voet op Archangias zetten.

MOURET

Laat hem opstaan, asjeblieft.

JEANBERNAT

Pastoor, u bent hartelijk welkom. U weet dat de kleine de baas is. Alleen idioten als die zwartrok zien daar kwaad in.

Wat ik u wil zeggen: de kleine voelt zich al een tijdje niet zo goed. Ik had echt niets in de gaten, maar ze heeft het mezelf gezegd. Daarom ben ik ook op weg naar oom Pascal. Nee, nee, het gaat niet goed met de kleine.

Mouret kijkt naar de grond.

Ze was zo blij dat ze u mocht verzorgen. Weet u, meisjes zijn als meidoorns. Wanneer ze bloeien, geven ze alles wat ze hebben.

Wel, komt u maar als u zin hebt. Het zal haar opvrolijken. Goedenavond, pastoor.

6de scène

ARCHANGIAS

Gaat u ernaartoe?

MOURET

Wat denk je?

ARCHANGIAS

U gaat uw verderf tegemoet!

MOURET

Waarom spreek je zo tegen me? Laat me de kracht om mezelf te overwinnen.

ARCHANGIAS

Pas maar op.

Licht dooft.

7de scène

Aan tafel: Bambousse, Brichets – kamer met bed – Mouret komt binnen

BAMBOUSSE

Daar hebben we meneer pastoor.

BRICHET

Vul de glazen.

BAMBOUSSE

Dat is nu een bruiloftsfeest!

Rosalie laat haar kind alcohol drinken. Fortuné haalt een kunstje uit.

BAMBOUSSE

Pastoor, drinken, jongen!

BRICHET

En dat is de kamer zegenen.

Mouret verdwijnt.

BAMBOUSSE

Niet denken, pastoor, dat we straks onzevaders en weesgegroetjes komen opzeggen.

Iedereen begint te lachen en obscene gebaren te maken.

4de AKTE

1ste scène

Mouret in kerk op zijn knieën

MOURET

gedachten

Laat ik het kruis verheffen. Het is het enige doel in mijn leven. Het geeft me de kracht om te lijden en te strijden.

Wierookgeur – oom Pascal verschijnt.

OOM PASCAL

Zoekend naar Mouret

Wat is dat hier? 'k Begin al helemaal naar de wierook te stinken. Dat moest ervan komen.

Nog nooit ben ik zo vaak in een kerk geweest.

O, daar zit je. Eindelijk! Teuse zei me dat je hier was.

Ik moest je beslist zien. Ik heb de indruk dat je het goed stelt.

MOURET

Ik mag hoegenaamd niet klagen. Het gaat beter. Wil je me iets zeggen, oom Pascal?

OOM PASCAL

Ik kom net van Paradou. Albine!

Mouret doet afwezig.

Albine baart me zorgen, Serge. Ze heeft jou met hart en ziel verpleegd, toen je echt ziek was.

Waar was je anders terechtgekomen? In een dwangbuis? In een isoleercel? Ik neem je nu mee.

Dan kun je afscheid nemen. Is dat duidelijk?

MOURET

Oom Pascal, ik kan enkel bidden voor de persoon over wie je spreekt.

Oom Pascal slaat met wandelstok op de vloer.

Ik ben priester. Ik kan alleen maar bidden.

OOM PASCAL

Natuurlijk. Eigenlijk had ik dat kunnen weten. Dat had me al die moeite bespaard. Nee, kerel!

Ik heb gehuild als een kind, neef. Jij leeft tussen je boeken. Je gedraagt je als een schoft.

Albine was de enige die je toen kon redden van de waanzin. Ik, ik had je al lang opgegeven.

Jij beseft niet hoe slecht je eraan toe was. Albine was het enige medicijn dat je toen

kon helpen. Die ingeving, die achteraf je genezing was, beschouw ik als één van mijn grote successen.

Maar ik ben hoegenaamd niet trots op jou. Vergeet dat. Ik ben hier omdat ik weet...

MOURET

Wat weet je?

OOM PASCAL

Doe niet zo degoutant.

MOURET

God, mijn beste oom, zal haar genadig zijn.

OOM PASCAL

God! God! Hij zou er beter aan doen ons niet voor de voeten te lopen. Ik had het zo mooi uitgedacht. Een maand zou je bij Albine blijven om te herstellen.

De schaduw van de bomen, de frisse kracht van het jonge kind. Al haar jeugdigheid zou je weer op de been brengen. Anderzijds zouden wij met z'n beiden een dametje van haar maken om haar ten slotte uit te huwelijken.

Maar ik had zo nooit mogen denken. Ik had het moeten weten. Ik ben ... mislukt in mijn opzet.

Ik ga nu weg. Ga mee. ik smeeek je, Serge.

MOURET

Nee, dat kan ik niet. zeg haar dat ze op haar knieën God moet aanroepen. Hij zal haar aanhoren en haar verlichting schenken zoals Hij ook mij verlichting heeft geschonken.

2de scène

Oom Pascal ontmoet Désiree.

OOM PASCAL

Naar wie ben jij op weg, lief meisje?

DÉSIREE

Konijnenvoer gaan zoeken. Blijf je bij ons niet eten, oom? Het is kip met appelmoes.

OOM PASCAL

Voor jou alles, maar ik denk aan een erg ziek meisje dat ik moet verzorgen.

DÉSIREE

Mijn koe is in verwachting.

OOM PASCAL

Ha! Drachtig.

DÉSIREE

In verwachting dus. En ze voelt zich al twee dagen niet goed. Jij bent dokter. Heb jij geen medicijn voor haar?

OOM PASCAL

Ik zal je koe wel behandelen. Je kan op me rekenen, Désireetje. Ach, als iedereen zo was als jij, dan zou de wereld er mooi uitzien. Jij bent gelukkig.

DÉSIREE

Ja, echt.

OOM PASCAL

Die daar in zijn soutane is diep ongelukkig.

DÉSIREE

Soutane!

3de scène

Ontmoeting Albine-Désiree

Zonnelicht

ALBINE

Daag!

DÉSIREE

Wie ben jij? Maar nee! ik herken je. Ik weet je naam... Albine.

ALBINE

Dat ben ik.

DÉSIREE

Hoe kom jij hier?

ALBINE

Is Serge thuis?

DÉSIREE

Ja, natuurlijk. Waar zou hij kunnen zijn?

ALBINE

Jij bent zijn zus, niet?

DÉSIREE

Mijn broer is in de kerk. Kom hier zitten, we kunnen wat praten.

ALBINE

Nee, ik wil Serge zien. Hij zal raar opkijken.

DÉSIREE

We gaan hem verrassen. Loop achter me. Luister.

STEM MOURET

Omnipotens sempiterna Deus, qui...

Almachtige, eeuwige God, Gij hebt gewild, dat ik, zondaar, aan uw heilige altaren zou staan
en de macht van uw heilige Naam prijzen; schenk mij genadig door het geheim van dit
Sacrament vergiffenis van mijn zonden, opdat...

DESIRÉE

Jij bent mooi, Albine. *Albine luistert niet naar Desirée.*

Je luistert niet. Waarom ben jij triest? Geniet toch van de natuur.

ALBINE

Ik moet Serge hebben. Ik blijf niet wachten.

DESIRÉE

Hij is wel in gebed.

ALBINE

Dat kan me niet schelen. Ik ga naar hem.

DESIRÉE

En ik naar mijn lieve beestjes.

Zonnelicht weg

Grijze sfeer

4de scène

Mouret voor het kruisbeeld.

Albine legt haar hand op zijn schouder.

ALBINE

Ik kom je halen, Serge.

Mouret maakt een kruis.

Ik heb gewacht. Elke ochtend, elke avond. Ik heb de dagen geteld. En toen ik begreep dat je niet zou komen... nu sta ik hier. Geef me je hand, en laten we gaan.

MOURET

Dat is uw plaats niet. Gaat u weg. U maakt uw lijden alleen maar erger.

ALBINE

Nu ik je zie, voel ik me beter. Het lijkt wel of ik genezen ben. Je weet als geen ander dat ik niet meer zonder jou kan.

Mouret begint opnieuw te bidden.

MOURET

Gedachten – Albine hoort dit niet.

O Heer, help me. Vernietig mijn onweerstaanbare verlangen naar haar. O Heer, maak me niet los.

Bescherm me tegen haar.

Albine pakt hem bij de schouder.

ALBINE

Waarom geef je geen antwoord? Je kan niet weigeren. Als je weigert, wordt dit mijn dood. Je hebt je wel twintig keer aan mij gegeven. Je gezicht, je lippen, je voorhoofd, dat is allemaal van mij.

Dat heb ik allemaal gestreeld. Serge, luister. Jij, jij bent van mij.

MOURET

Nee, u vergist zich. Ik ben van God.

ALBINE

Jij bent een schim van mijn liefde. Ik herken je niet meer. Is al je mannelijkheid verdord onder dit vrouwengewaad dat je tot een geslachtloos wezen maakt? Ben je in de rouw omdat je dacht dat ik dood was? Trek dat zwarte ding uit.

Legt haar hand op zijn soutane.

MOURET

Nee, ik wil niet opnieuw bezwijken. Hier kan ik niet naar u luisteren. Laten we naar buiten gaan.

Onze aanwezigheid op deze plaats is een schande.

ALBINE

Waarom?

MOURET

We zijn in Gods huis.

ALBINE

Wie is dat, God? Die God van jou ken ik niet. En ik wil hem ook niet kennen. Hij steelt jou van mij.

Nog nooit heb ik hem iets misdaan.

Ik moet Jeanbernat gaan geloven. Hij zei: jouw God is een gemeen verzinsel, een manier om de mensen bang te maken.

Serge, jij houdt niet meer van me. Jouw God bestaat niet.

MOURET

Wat u zegt, is een godslastering.

ALBINE

Je verkiest jouw God boven mij. Laat die onzin. We gaan samen naar de tuin om van elkaar te houden. En we zullen gelukkig zijn. Dat is leven.

Trekt hem mee.

MOURET

Laat. Als u nog van me houdt, ga dan weg.

O Heer, vergeef me dat ik uw huis bezoedel.

ALBINE

Dan praten we nu verder. Hier! Ik heb nooit iemand of iets kwaad gedaan. Waarom zou God op mij boos zijn?

MOURET

U moet Hem kennen. U moet tot Hem bidden.

ALBINE

Oom Jeanbernat heeft me altijd verboden naar de kerk te gaan. Maar als jij wilt, zal ik in je God geloven. Ik zal Hem aanbidden.

Vertel me over Hem. Laten we samen lange wandelingen maken. Ik ben bereid te luisteren.

MOURET

Ik kan niet. ik ben priester. Ik heb gezondigd.

ALBINE

Toen je bij ons kwam, dacht ik dat je geen priester meer was. Ik dacht dat je er altijd zou zijn.

Voor mij, bij mij.

Wat moet ik doen om zonder jou te leven?

Mouret kijkt naar de grond.

Je bent dus laf. Zeg dat ik je heb verleid. Als je geen man kunt zijn, had je niet van me mogen houden.

Je bent een lafaard. Ruk je zwarte kleed van je lijf. Als je naakt bent, weet je het misschien weer.

MOURET

Ik heb gezondigd. Ik doe boete voor mijn zonde.

Met mijn lichaam en met mijn ziel heb ik me aan God gegeven. Ik ben priester.

Elke avond ben ik er voor u.

ALBINE

Hou je gebeden maar. Ik wil jou, en niemand anders. Wat is dat?

MOURET

De kruisweg.

ALBINE

Hier vergaat het leven. De kilte van de dood. Alles ademt hier duisternis, angst.

Serge, wat was het heerlijk in de zon! Weet je nog?

De rozenstruiken, de kleur en de geur van het gras, de bomen, de bijen, de zon... het leven!

Het leven was Paradou.

Kijkt naar boven.

Dat dak verbergt de hemel. Het berooft je van het zonlicht.

Jij leeft omringd door de dood. Alles om je heen kwijnt weg.

MOURET

Pakt Albine bij de hand en loopt snel met haar over het podium. Enkele staties van de kruisweg verschijnen.

Kijk, zo heeft mijn Heiland geleden. Hier wordt Jezus gegeseld, gekroond, bespot, geslagen.

ALBINE

Waarom moet Jezus lijden met doornen?

MOURET

Zwijg en kijk. Hier bezwijkt Jezus onder het kruis terwijl hij de Calvarieberg opklimt.

ALBINE

Herinner jij je nog de paden van fijn gras? Ze voerden ons naar onze liefde.

MOURET

Hier wordt Jezus aan het kruis genageld.

ALBINE

Gaat voor Mouret staan.

Och, als je alles nog wist, zou je tegen me zeggen: neem me mee. Je zou je armen om mijn hals slaan.

MOURET

Denk u?

ALBINE

Je zou me niet laten gaan.

Gisteren zochtte de tuin van Paradou. De goudvinken waren verwonderd dat ik alleen was.

De rozen spraken over jou. O, kom mee. We zullen elkaar liefhebben.

Mouret duwt haar weg.

MOURET

U hebt gelijk. Hier heerst de dood. De dood die ik wil, de dood die bevrijdt.

Ik ontken het leven. Je bloemen stinken. Je gras maakt iedereen ziek. Je zon is blind. Tussen ons is het oorlog.

ALBINE

Het is dus voorbij. Je jaagt me weg. En toch ben ik je vrouw. Jij hebt me tot je vrouw gemaakt.

Als God dat heeft toegestaan, kan hij ons niet straffen.

Ik wacht op je, Serge.

Albine verdwijnt.

5de scène

MOURET

Dank u, God, voor de bijstand die U me hebt verleend.

Zonder Uw genade had ik de stem van mijn vlees gevolgd en was ik ellendig tot mijn zonde weergekeerd.

Mijn God, ik ben niet trots op deze overwinning. Zonder U ben ik niets. Ik hou nog van Albine.

Hoe heb ik haar zo wreed kunnen behandelen? Ik hou van haar.

Loopt radeloos over het podium.

Ik hou van haar.

Valt neer.

O, Albine, jou te nemen, jou te bezitten, je lichaam te voelen trillen van vruchtbaarheid, leven te verwekken... God te zijn.

Slaakt smartelijke kreet.

Ik zou naar Albine kunnen gaan. Ontucht doodt het geloof. Ik moet mijn mannelijkheid opnieuw tot leven wekken. Albine, je doet me wankelen.

Vanuit de coulissen

DESIRÉE

Serge, ben je daar? Ik ben je al een hele poos aan het zoeken.

Komen eten!

Desirée verschijnt.

Daar ben je. Speel jij verstoppertje?

5de AKTE

1ste scène

Mouret brevierend over het podium

Gedachten

Per omnia saecula saeculorum. Amen.

Paradou. Ik moet naar Albine. Ze wacht op me. Ze is mijn vrouw. Ik kan ze schaken. Ik ga vluchten met paarden. Blijft de vraag: waar haal ik paarden? Gaan we te voet, dan worden we misschien voor landlopers aangezien.

Ga ik een betrekking vinden om mijn vrouw te onderhouden? Ik weet echt niets van het leven.

Kan ik met mijn vrouw gearmd over straat lopen? Ze zullen zo raden dat ik priester was. Om nog maar te zwijgen van de beschimpingen aan het adres van Albine.

Stel dat ik kinderen krijg. Twee: een jongen en een meisje. Vlees van mijn vlees! Mijn mannelijke onreinheid? Neen! Hopelijk ben ik impotent!

2de scène

ALBINE

Je bent gekomen!

Vliegt om zijn hals. Mouret blijft apathisch.

Je kust me niet op mijn wangen? Nu je er bent, kunnen we weer gelukkig zijn. Ik lach.

Je moet ook glimlachen, Serge. Ik ben verdrietig geweest.

MOURET

Ik ook.

ALBINE

Hou je nog van me?

MOURET

Ja, ik hou nog van je.

ALBINE

Geef me je hand. Kom. De herfst is in aantocht. De natuur gaat anders kleuren.

MOURET

Ik zie het: dode blaren liggen al op de paden.

ALBINE

Je hebt het koud. Ik voel... mijn hand maakt je niet meer warm. Serge, we zullen al onze liefde laten herleven. We gaan herboren worden.

Kom, naar de bloementuin. Herinner je je nog? De kamperfoelie, de clematis, de velden met viooltjes... hoe hebben we niet gelopen!

Mouret lijkt afwezig.

MOURET

Waarom?

ALBINE

Je houdt niet meer van me.

MOURET

De tuin is dood. Ik heb het nog steeds koud.

ALBINE

Het zijn je ogen die dood zijn. Je oren, je armen, je benen, je hele lichaam is dood. Nee, Serge, je houdt niet meer van me.

MOURET

Maar nee!

ALBINE

Hou je mond! Hoe zou de tuin ooit dood kunnen gaan? Van de winter gaat hij slapen, maar in mei wordt hij weer wakker en geeft hij ons alles terug wat we hem van onze liefde hebben toevertrouwd. Wat voor zin heeft het nog?

MOURET

Je mag niet boos worden.

Ik hou van je. Anders was ik toch niet gekomen! Ik ben moe. Ik had gedacht dat ik hier de heerlijke warmte zou terugvinden. Alleen de herinnering is een streling. Ik heb het koud.

Ik zou je zo graag gelukkig maken.

ALBINE

Meen je nou echt wat je zegt? Wees eerlijk: je houdt niet meer van me.

MOURET

Toen ik je laatst heb weggestuurd, heb ik vreselijk geleden. Nooit heb ik zo vreselijk naar jou verlangd. Ik heb alles achtergelaten en ben naar hier gekomen.

ALBINE

Maar wat scheelt er dan, Serge?

MOURET

Toen ik hier naartoe kwam, was het precies of iemand wierp een koude mantel over me heen.

ALBINE

Je hebt kou gevat. In de winter gaan we met z'n beiden naar een grote stad. Onder de mensen kunnen we van elkaar houden als tussen de bomen.

Mouret gedraagt zich afwezig.

We kunnen samen een gelukkig leven leiden.

Alleen Mouret hoort Gregoriaanse gezangen. Glimlacht

Ik ga iets anders aantrekken. Ik wil je vrolijk zien. Je zult nog meer van me houden als je me in mooie dameskleden ziet.

MOURET

Wacht eens even. Ben je toen je klein was, wel eens in een kerk geweest?

ALBINE

Nee!

MOURET

Ik wel. Ik voelde me in een paradijs.

ALBINE

Ik zal alles doen wat je maar wilt. Vroeger speelde ik piano. Ik zal me weer op de muziek toeleggen. En als beloning hoef je me slechts een kus te geven.

MOURET

Jaja. Mijn eerste grote vreugde: op het altaar de kaarsen aansteken, de ampullen met water en wijn klaarzetten, het grote misboek dragen.

Later voelde ik de toenadering tot God. Andere dingen die me gelukkig maakten, kan ik me echt niet herinneren. Als ik mijn lippen tuit, dan is het om het altaar te kussen. Als ik mijn hart zoek, vind ik het niet. ik heb het aan God gewijd.

ALBINE

Ik wil dat mijn dochter altijd bij me blijft. Onze jongen mag je naar school sturen. Onze kinderen zullen we altijd om ons heen hebben.

Je zult gelukkig zijn, Serge. Je zult het warm hebben. Je zult glimlachen. Nergens zul je spijt van hebben.

MOURET

De wierook zit tot in de laatste plooï van mijn organen. Aan de priesterwijding dank ik mijn innerlijke rust, de stille dood van mijn vlees, het vredige gevoel dat ik niet leef.

Ik wil koud en star blijven.

ALBINE

Wat bazel je toch allemaal! Ben je hiernaartoe gekomen om mijn man te zijn? Ben ik soms niet je vrouw?

MOURET

Laat me met rust. Ik ben bang.

ALBINE

En ons leven samen, ons geluk, onze kinderen dan?

MOURET

Ik kan het niet.

ALBINE

Kom, we gaan de plek waar we man en vrouw zijn geworden. De hele tuin wordt opnieuw medeplichtig. Paradou is niet dood. Paradou roept ons om van elkaar te houden. Neem me in je armen, Serge.

Mouret begint te huilen.

Ga weg! Ga weg. De tuin is een graf.

3de scène

Mouret voor het kruisbeeld

MOURET

O, God, u hebt erbarmen. Ik voel dat u me al vergeven hebt. Ik wou u in de steek laten, maar u hebt me beschermd. De verzoeking, de verleiding is gedooft. Verlost van het leven, verlost van alle schepselen, van alles, behoor ik nu aan u. Mijn God, aan u behoor ik, tot in eeuwigheid.

4de scène

De scène staat vol papierenbloemen. Albine plukt ze één voor één af en gooit ze op een mestvaalt.

Vanuit het plafond dwarrelen bloemblaadjes naar beneden. Albine danst onder de blaadjesregen die almaar heviger wordt.

Vanop het podium vertrekken hevige bloemengeuren.

Albine sterft uiteindelijk al dansend onder de blaadjesregen.

5de scène

OOM PASCAL

Is Serge daar?

TEUSE

Zal ik hem roepen? Hij is aan het brevieren.

OOM PASCAL

Laat hem maar doen. Ik zou hem slechts wurgen.

TEUSE

Wurgen?

OOM PASCAL

Ik kwam naar hier om te zeggen dat Albine dood is. Wilt u hem ook zeggen dat het jonge meisje in verwachting was. Dat zal hem zeker plezier doen.

Ze heeft zich van het leven beroofd met bloemen.

6de scène

Achter een witte kist die over het podium wordt getrokken, loopt Jeanbernard.

JEANBERNAT

Mijn laatste stukje hebben ze me afgenomen.

Het is allemaal één grote grap. Er is niets.

Witte kist verdwijnt in de coulissen.

7de scène

Vanuit de coulissen verschijnt Mouret die een kruis draagt. Hij wordt gevolgd door een kleine bruine kist. Dan volgen Rosalie, Fortuné, Bambousse en Brichet.

MOURET

Zingt

In paradisum deducant te Angeli, in tuo adventu suscipiant te martyres et perducant te in civitatem sanctam Jerusalem...

DESIRÉE

Serge! Serge! De koe heeft een kalf gekregen.

